

י"ח תמוז תשע"ד
16 יולי 2014
סימוכין: 129409/3.9

לכבוד:
עובדי הרשות
מנחים, מתאמים, רכזים
שותפים

הנדון: "לגליזציה של השימוש בקנביס, דה קרימינליזציה ואי הפללה"

טיפול בהתנגדויות – שאלות ותשובות

"אף אחד לא מת ממריחואנה", "יש מלא מחקרים שמראים שקנאביס לא מסוכן".... כמה פעמים שמעתם משפטים כאלו בפעילות אותה קיימתם בבתי ספר, במתנ"סים בסדנאות להורים, או סתם בשיחה פרטית עם בני משפחה וחברים?

במהלך השנים האחרונות אנו ערים לשיח ציבורי בינלאומי ולאומי אשר דן בנושא חוקיותו ומסכנותו של קנאביס. מילים כמו "לגליזציה", "דה קרימינליזציה", "אי הפללה" – נזרקות לאוויר ולא תמיד בקונוטציה הנכונה. שיח זה התרחב מאז הכריזו במהלך שנת 2014 קולורדו וווינגטון על לגליזציה של הקנאביס במושבו. אין ספק שהדיון יוצר הדים וגלים אשר דורשים את התייחסותנו.

כאנשי מקצוע העוסקים בהסברה ובמניעה בתוך הקהילה, לא פעם אנו שומעים התנגדויות מקהלי היעד שלנו, בין אם זה בני נוער, בין אם צעירים (סטודנטים וחיילים) ובין אם מבוגרים, אשר מצדדים בלגליזציה או באי הפללה ומעלים בפנינו טענות ודורשים מאתנו תשובות.

אנו מודעים לקושי העולה מקיום שיח שכזה, שלא פעם דורש מאיתנו להתמודד עם שאלות שאין בידנו את המידע לענות עליהן. לצורך כך, מצורף בזה מסמך המרכזי אסופה של התנגדויות שליקטנו מהשטח, ולהן תשובות שיסיעו לכם.

במידה וישנם התנגדויות נוספות אשר אינן מוצאות את תשובתן במסמך זה, העבירו אותן למייל של אורית שפירו, ראש אגף חינוך ומניעה shapiro@antidrugs.gov.il ואנו נדאג לתת מענה גם להם.

בברכה,

אורית שפירו
ראש אגף חינוך ומניעה

גלעד היימן
ראש אגף דוברות

העתק:
יאיר גלר – מנכ"ל
איתן גורני – סמנכ"ל

לגליזציה של השימוש בקנביס, זה קרימינליזציה ואי הפללה

טיפול בהתנגדויות – שאלות ותשובות

1. "אף אחד לא מת מעולם ממריחואנה...."

נכון לא מתים מקנאביס, אבל לא צריך למות כדי להינזק. פגיעות נפשיות, קוגניטיביות ופיזיולוגיות בקרב בני נוער, אחוזי התמכרות גבוהים, ירידה משמעותית במוטיבציה ובהשגיות בלימודים ועליה בסיכון לתאונות דרכים ועוד ועוד, הן סיבות מספקות בכדי להיזהר מהסם ומהשפעותיו.

2. "יש מלא מחקרים שמראים שקנביס לא מסוכן".... (או:)"על כל מאמר שתביאו לי על השפעות

שליליות של הקנביס, אוכל להביא לכם 5 אחרות, על ההשפעות החיוביות"....

המציאות מוכיחה שיש נזקים משמעותיים וכאשר מדובר בבני נוער הם עלולים להיות בלתי הפיכים. בקולורדו, שם החלה לאחרונה הליך של לגליזציה, המתיר שימוש רק למבוגרים, ובכל זאת רואים כבר עכשיו עליה במקרי האשפוז של ילדים ומבוגרים, כאחד, כתוצאה מצריכת מריחואנה. אחוז התאונות בארצות הברית שנגרמו תחת השפעת מריחואנה, שילש את עצמו, תוך עשור ועוד.

<http://www.haaretz.co.il/news/science/.premium-1.2324841>

<http://www.themarket.com/wallstreet/1.2338179>

3. "גדולי האומה / יוצרים גדולים, השתמשו בקנביס וטראו לאן הם הגיעו" (או:)"אפילו מובילי

דעה בארץ ובעולם, כמו אובמה או שרים בממשלה אמרו שהשתמשו, אז כנראה שזה לא בעייתי כמו שאתם מנסים להציג את הדברים"....

הרבה אנשים התנסו, אבל רבים מאלו שהתנסו מודים שהמריחואנה לא תרמה להם ואף הזיקה. גם נשיא ארה"ב ברק אובמה טען שאינו משתמש ואמר שלא ירצה שבנותיו ישתמשו במריחואנה. כל המחקרים, מראים שיש נזק פיזי ונפשי בשימוש בסם בעיקר בגילאי ההתבגרות כולל נזק בלתי הפיך בהתפתחות המוח.

18% מהמאושפזים, בני 15 עד 25, בכפר הגמילה "מלכישוע" נמצאים שם בגלל התמכרות למריחואנה, כאשר המחקרים מעידים כי בקרב המבוגרים עומד שיעור ההתמכרות למריחואנה על 9%.

נכון, מריחואנה לא פוגעת בכולם, אבל לא ניתן לדעת מראש במי תפגע או במי לא, האם אתם רוצים להמר באם היא תפגע בכם או לא?

אנו מניחים שאתם מכירים את "מועדון ה-27" (קבוצת זמרים, שמתו כאשר היו בני 27. ביניהם – ג'יניס ג'ופלין, ג'ימי הנדריקס, ג'ים מוריסון, אימי ויינהאוס), רובם החלו בשימוש במריחואנה והמשיכו לסמים כגון הירואין, קוקאין, קראק וכו'.

4. **"עובדה שבאמסטרדם / קולורדו / ושינגטון וכיו"ב הבינו שזה לא כ"כ נורא..." (או:) "למה**

בהולנד ובארה"ב מותר ואצלנו לא?"

יש היום רק שתי מדינות בעולם שבהן יש לגליזציה מלאה - צפון קוריאה ולגליזציה מלאה לשימוש של מבוגרים באורוגוואי, בנוסף שתי מדינות (states) בתוך ארה"ב - ושינגטון וקולורדו. חוץ מצפון קוריאה, לה אנחנו בטח לא רוצים להידמות, מדובר בניסיון של חודשים ספורים, עדיין אין דרך לדעת מה ההשפעות, החיוביות והשליליות.

בכל שאר העולם, שימוש במריחואנה אינו חוקי. יש מקומות שבהם נהוגה מדיניות אי-הפללה (לא מעמידים לדין בגין שימוש עצמי), אבל עדיין מדובר במעשה שאינו חוקי. ברובן מופנים המשתמשים לטיפול כאלטרנטיבה לעונש.

גם מדינות כמו הולנד, שבעבר התירו את הרסן בנושא שימוש במריחואנה (למרות שלא שינו את המעמד הלא חוקי של השימוש בה), הבינו את ההשלכות הבעייתיות שלו ביחס להשפעת הקנאביס על האוכלוסייה והיותן אטרקציה לאוכלוסיות בעייתיות מחוץ למדינה, ולכן החלו לאחרונה להטיל מגבלות על המכירה והשימוש במריחואנה. בין היתר אסרה ממשלת הולנד על מכירה בקופי שופס לתיירים, על הרחקת הקופי שופס למרחק של לפחות 250 מטר מבתי ספר, בנוסף, מספר הקופי שופס צומצם מ 600 ל כ- 200 וכן לא ניתן רישיון לפתיחת קופי שופס במקום אלה שנסגרו.

5. **"קנביס רפואי - זה אפילו עוזר.... אז זה בסדר - מה אתם רוצים...הראו לי מחקר שהתפרסם -**

שמריחואנה צמצמה גידולים ממאירים!"

השימוש במריחואנה לצרכים רפואיים מותרת רק למי שזקוק לה. כמו כל תרופה אחרת. יש לשימוש בה תופעות לוואי שאם את/ה חולה, השיקולים של "בעד ונגד" משתנים.

מדינת ישראל היא בין המדינות המובילות בעולם בכל הקשור לשימוש במריחואנה לצרכים רפואיים. אבל חשוב גם לדעת לעשות את האבחנה בין השימוש למטרות רפואיות ובין השימוש למטרות אחרות.

כידוע, יש שימוש נרחב במורפיום לצרכים רפואיים לאותם חולים הזקוקים לו. ברם, אף אחד לא חשב שזו סיבה לעשות לגליזציה לסם האופיום!

אנחנו בעד הרחבה אחראית של ההיתרים למריחואנה לצרכים רפואיים, אבל הדבר צריך להיעשות באחריות, על מנת שהמריחואנה לצרכים רפואיים לא תגיע לידיים הלא נכונות.

בדיוק כמו ריטלין, מריחואנה טובה למי שזקוק לה ועלולה לגרום נזק למי שמתמש בה ללא צורך רפואי. ובדיוק כמו ריטלין, צריך לשמור על כך שלא תגיע לידי מי שלא זקוק לה למטרות רפואיות.

הניסיון להשתמש בהיתר לשימוש במריחואנה לצרכים רפואיים כזרז לגליזציה כללית של המריחואנה יכול להוביל למצב בו גם מי שנזקק למריחואנה לצרכים רפואיים לא יקבל אותה.

6. "השימוש במריחואנה לצרכים רפואיים כקטליזטור ללגליזציה, יוביל למצב בו יפגעו האנשים הזקוקים למריחואנה הרפואית. יש אנשים שזה ממש עוזר להם (לאו דווקא חולים סופניים), אז מה אכפת לכם?"

קנאביס לצרכים רפואיים לא ניתן רק לחולים סופניים. מי שעומד בקריטריונים הרפואיים מקבל ומי שלא, לא! הרשות לא התנגדה ולא מתנגדת גם היום לשימוש בקנאביס לצרכים רפואיים, למי שעומד בקריטריונים שנקבעו.

7. "למה אלכוהול כן מותר על פי החוק, וסמים לא?"

אוי לנו אם המריחואנה תהיה נגישה וזמינה כמו האלכוהול. העובדה שחומר אחד מסוכן מוגדר כחוקי, לא נותנת הכשר לחומר מסוכן אחר.

אסור להגיע לויכוח על מה יותר גרוע !!!

8. "למה סיגריות מותר? זה יותר מזיק מקנביס, ואפילו ממית" ...

יש סטאטוס קוו לגבי חומרים מזיקים מותרים וכאלו שאסורים. נכון להיום המדינה פועלת נגד פרסום של סיגריות ואלכוהול על מנת להקטין את הצריכה שלהם ואוסרת באופן גורף מכירה לקטינים. העובדה היא שסיגריות מזיקות ואין על כך מחלוקת הטענה שחומר מזיק אחד הוא חוקי לא נותנת הצדקה לחומרים מזיקים אחרת.

9. "למה לא להוציא גם את האלכוהול והסיגריות מחוץ לחוק" ?

מסיבות היסטוריות, חברתיות ודתיות הותר השימוש באלכוהול ובסיגריות במשך שנים רבות והמצב היום אינו מאפשר הפיכתן לבלתי חוקיות. לכן מנסים לצמצם את צריכתם ואת הנזקים שנגרמים כתוצאה משימוש בהם, במקום להוציאם אל מחוץ לחוק.

בשנות ה-20 ניסו בארצות הברית להוציא את האלכוהול אל מחוץ לחוק, במסגרת "חוקי היובש", ניסיון זה נכשל משום שהייתה זו גזירה שהציבור אינו יכול לעמוד בה, אנחנו לא רוצים להגיע עם המריחואנה למצב דומה.

10. "אני מכיר כל כך הרבה חברים שמשתמשים במריחואנה, ואין לזה שום השפעה על ההתנהגות שלהם"...(או:)"אתם לגמרי מנותקים... אין לכם מושג כמה אנשים משתמשים, אני מכיר

באופן אישי עורכי דין, שופטים, רופאים שמשתמשים, והכל סבבה, אין שום בעיה איתם".

הכל סבבה ! אבל אף פעם לא תדעו מה קורה בתוכו של אדם, האם הוא מכור ? האם הוא השיג בחיים מה שיכול היה להשיג ללא מריחואנה ?

מעבר לזה שהפגיעה לא זהה בכל אדם ואדם ואי אפשר לדעת מי יפגע יותר ומי פחות. אתם לא רוצים להיות אלו שהפגיעה בהם תהיה קשה.

לעיתים אנשים ירגישו את הנזק כשיחליטו להפסיק להשתמש, יבינו שאינם יכולים, כי בלי לשים לב הפכו למכורים.

חשוב לציין, ככל שמתחילים לצרוך סמים בגיל מוקדם יותר, הסכנה לפגיעה עולה.

11. "בואו נניח שקנביס יכול לפגוע בבני נוער, אז לפחות תאשרו שימוש מעל גיל 18, אנשים בוגרים יכולים וצרכים לקחת אחריות על מעשיהם"....

חשוב לציין, גם למבוגרים החומר מזיק. היום בני נוער לא יכולים חוקית לרכוש אלכוהול, אבל אחוזי השימוש באלכוהול בקרב בני נוער, גבוהים מאוד.

כ-50% משתיית האלכוהול בקרב בני נוער הנה צריכה חברתית וכ-15% שתייה מופרזת - יותר מהמבוגרים שלכאורה קל להם יותר להשיג אלכוהול.

בנוסף, אחד מהגורמים המובילים לעלייה בשימוש במריחואנה על ידי בני נוער הוא החשיפה שלהם למבוגרים שמתמשים. לכן הדוגמה חייבת להגיע מהמבוגרים המשמעותיים. גם מבוגרים שעושים שימוש עצמי מדי פעם - מעבירים מסר מסוכן ביותר לאוכלוסיית הנוער הפגיע במיוחד. וזה חוסר אחריות חברתית וציבורית. לגליזציה של מריחואנה למבוגרים, תהפוך את הסם, להרבה יותר אטרקטיבי ונגיש לבני נוער.

12. "שמענו אתכם ברדיו ובטלוויזיה אומרים שלא הייתם רוצים שרופא ש"עושה" סמים יטפל בכם או בנן שלכם... אבל "רופא שותה" זה בסדר מבחינתכם"?

אנחנו לא מעוניינים ברופא/טייס/ גנת ששותים באותה מידה שאנחנו לא רוצים שהם יהיו תחת השפעת סמים. העובדה שאין חוק האוסר על שתיית האלכוהול, זו עדיין לא סיבה להתיר גם מריחואנה. חשוב לציין שיש חוקים המגבילים את השימוש בחומרים אלה לאנשים המשמשים כטייסים, נהגים ברכב ציבורי, מפעילי ציוד הנדסי כבד (מנופים וכו') וישנן תקנות המונעות שימוש בחומרים מסכנים בסיטואציות מסוימות.

13. "זה טבעי - צמח מהטבע".

אז מה ? זה טבעי וזה מזיק !!! גם פטריות הזיה הן טבעיות ! מיטב הרעלים בעבר היו טבעיים וגם היום יש רעלים טבעיים למכביר. חוץ מזה שהטבעיות מוטלת קצת בספק. המריחואנה של היום, היא והרבה יותר עוצמתית ובעל השפעות חזקות, מאשר המריחואנה של לפני עשור, שניים, או של ימי ילדי הפרחים!

מאז שנות השישים ועד היום, הריכוז של החומר הפעיל במריחואנה הכפיל את עצמו, בחלק מנגזרות המריחואנה, בעשרות אחוזים. לדוגמא: במקום 1% חומר פעיל במריחואנה ו-3-5% חומר פעיל בחשיש, כיום ניתן למצוא במריחואנה כ- 10%-8 חומר פעיל, 20% חומר פעיל בחשיש ו 30% חומר פעיל בגיראס ההודי. בקנביס הרפואי שלעיתים זולג, יכול להגיע הריכוז ל 20%-18 חומר פעיל.

14. "ריטלין יותר גרוע! ואתם נותנים אותו לכל אחד"....

לא נכון! ריטלין ניתן רק במרשם לאחר בדיקת רופא. נכון, יש זליגה של ריטלין והיא מזיקה ומסוכנת. כך עלול לקרות ביתר שאת במקרה של לגליזציה, בכל הקשור לזליגה של מריחואנה לשימוש בקרב ילדים ובני נוער.

15. "הקנביס מיצר רק הרגשת סוטול קלה ואז זה עובר"...

לפעמים זה עובר מהר ולפעמים זה עובר לאט יותר אתה אף פעם לא יודע על מה תיפול, מה יהיו תופעות הלוואי שתחוש לאחר שימוש, כיצד תרגיש – האם "סוטול קל", או דיכאון קשה יותר. נכון, בחלק מהמקרים זה סוטול קל, אבל יש חלק לא מבוטל של מקרים שהנזקים הם חמורים בהרבה. הסוטול הראשון השני והשלישי יכול להיות קל, אבל אולי בסוטול ה-11 תיפלו?!

בנוסף, חלק מהנזקים של צריכה חוזרת של הסם הם נזקים נפשיים ופיזיולוגיים שלא תמיד מורגשים דרך תחושת "סוטול".

16. 'אחד מכל שמונה ישראלים ניסו מריחואנה, אז כולם עברייניים בעינכם'?"

החוק הוא שקובע מי הוא עבריין ומי לא. אנחנו יודעים מה מסוכן. לעשן מריחואנה זה מסוכן ומזיק. אנחנו לא רוצים לשכנע אתכם לא לעשן אך ורק בגלל החוק, אלא גם בגלל הנזק שהחוק מבקש לשמור עליכם מפניו.

17. "הטיעון כי מריחואנה "פותחת שער" כבר נעזב וננטש".

נכון שחלק גדול ממשתמשי המריחואנה לא יעבור לסמים אחרים, אבל כמעט כל מי שהגיעו לשימוש בסמים אחרים, התחילו במריחואנה. ככל שאתה מתחיל להשתמש בגיל צעיר יותר, אתה נמצא בסיכון גבוה יותר להתמכרות, ומשם הדרך לסמים אחרים לא רחוקה.

18. "דה קרימינליזציה – 'חיה ותן לחיות'...."

המדינה מחויבת לא רק לתת לאזרחים שלה לחיות, אלא גם להגן על שלומם ובריאותם. זו הסיבה שאתם חייבים לחגור חגורות בטיחות, או לרכב על אופנוע עם קסדה וזו הסיבה שהמדינה רוצה לשמור עליכם, גם מנזקי הסמים ובעיקר להגן על האוכלוסייה הצעירה של בני הנוער שהינם הפגיעים ביותר לסכנות המריחואנה.

19. "מה אכפת לכם מה אנשים עושים לגוף של עצמם? כל עוד הם לא פוגעים באחרים"....

קודם כל אכפת לנו שאנשים לא יפגעו בעצמם. מעבר לדאגה, יש גם אינטרס ערכי – באיזה מדינה אנחנו רוצים לחיות? כיצד אנחנו רוצים שהאוכלוסייה שלנו תראה? בנוסף לכך, קיים גם האינטרס הכלכלי. המדינה היא שצריכה בסופו של דבר לשאת בהוצאות הטיפול במי שפוגע בעצמו. כולנו נשלם את החשבון !!!

אף אחד לא חי בוואקום, פגעת בעצמך, אתה פוגע בסביבתך הקרובה, במשפחה הגרעינית שלך, אתה פוגע ביכולתך להיות אדם פרודוקטיבי וכך הלאה.

20. "תחנכו להשלכות/סכנות, והאדם יקבל החלטות על דעת עצמו - אל תנסו למנוע"

אנחנו כאן כדי לחדן, אבל פרט לחינוך והסברה, יש צורך גם בהרתעה ומניעה והחוק מסייע בכך. צמצום נזקי המריחואנה מורכב מפנים רבות, הסברה וחינוך לצד מניעה והרתעה.

21. 'אם קנביס יהיה חוקי – בני נוער לא יפנו לסמי פיצוציות שברור שהרבה יותר גרועים ומסוכנים'."

ההנחה שסמי פיצוציות הם יותר מסוכנים לא בהכרח נכונה בחלק מהמקרים. סמי פיצוציות הן אכן בעיה שמדינת ישראל פועלת היום באמצעים רבים כדי להתמודד איתה ועד כה הצליחה לצמצם אותה, אבל לא לחלוטין. צריך לזכור שלפי החקיקה הנוכחית, סחר בסמי הפיצוציות אינו חוקי, בדיוק כמו קנאביס. המטרה היא לצמצם את השימוש בחומרים מסוכנים, מריחואנה וסמי פיצוציות גם יחד.

22. "לא מדובר בסמים קשים".

אנחנו לא יודעים מה זה "קשה"? העובדה היא שמדובר בסם שעלול לגרום לנזקים קשים למי ששתמש בו. ילד שמאושפז בכפר גמילה, לא משנה לו אם הוא שם בגלל סם "קל" או "קשה". בשביל האמא והאבא שלו, הלב נקרע, העולם נעצר, והכאב והתמודדות קשים מנשוא...

"החלוקה של סמים ל'קלים' ו'קשים' היא לא נכונה ומעבירה רושם שיש סמים שאפשר לקחת ושיש סמים שעדיף לא לקחת. למעשה, כל הסמים נכנסים תחת קטגוריה של חומרים שמשפיעים באופן משמעותי על המוח. לכן, צריך לדעת מה יכול להתרחש במידה ולוקחים אותם"

23. "המדינה סתם רודפת אחרי האנשים הקטנים במקום להתמקד בקרטלי הסמים"

גופי האכיפה ובראשם המשטרה, ממקדים את מרב הפעילות שלהם בסוחרים. עובדה היא שלמרות אי החוקיות של המריחואנה, מעט מאוד כתבי אישום מוגשים כנגד משתמשים.

24. "כשמהו לא חוקי / אסור, אנשים מחפשים / רוצים אותו יותר. אם הוא יהפוך לחוקי, תהיה

פחות התלהבות סביב זה.."

העובדות אינן נכונות, ככלל רב האנשים שומרי חוק ונמנעים מלעשות דברים המפרים את החוק, אילו היה מריחואנה מותרת לשימוש היה היקף השימוש בו עולה. כמו כן השיח הליברלי על הלגליזציה כבר גורם לירידה בתחושת המסוכנות של הסם, ירידה שבמדינות שונות בעולם הובילה לעליה בשימוש, בעיקר בקרב בני נוער.

25. "רוב הציבור מעוניין או לפחות לא מסרב, שהקנביס יהפוך לחוקי".

הסקרים מציגים נתון חד משמעי כי מרבית האוכלוסייה אינה בעד לגליזציה. ברור שבצד התומכים בלגליזציה יש ציבור הרבה יותר קולני, אבל אין בכך להעיד שמדובר ברוב. אם באמת הרוב ירצה בכך, זה ימצא ביטוי גם ברוב בכנסת לשינוי החקיקה הקיימת.

הסקר האחרון (2014) מראה כי יותר משני שליש מהאוכלוסייה אינה בעד לגליזציה (81% מבני נוער בגילאי 12-17, 28% מצעירים בגילאי 18-21 ו- 34% בלבד ממבוגרים בגילאי 22-40), בעוד שרק כרבע עד שליש מהאוכלוסייה תומכת בלגליזציה (19% מבני הנוער, 28% מהצעירים ו-34% מהמבוגרים).

בינתיים חובה עלינו להמתין ולבחון את התוצאות של ההתמודדות החדשה עם הלגליזציה בקולורדו וושינגטון לפני שנעשה ניסויים על האוכלוסייה הישראלית.

26. "כל הטיעונים שלכם תקפים לעכשיו כי הקנביס לא חוקי וזה קל לכם להסתתר מאחורי החוק.

עוד חמש-עשר שנים, כשהוא יהפוך לחוקי, מעניין מה תגידו אז?....."

העמדה שלנו היא שקנאביס מזיק ושהפיכתו לחוקית תגדיל את כמות המשתמשים וכפועל יוצא את הנזק לחברה כולה. המצב החוקי, לא ישנה את דעתנו בדבר הנזק שצפוי למשתמשים ולחברה.

27. "ללא הגיונות לא הייתי מגיע לאן שהגעתי – אפשר לגמרי לזכות את היצירה שלי לטובתו"....

הדעות בקרב האמנים חלוקות, יש הטוענים שזה אכן הפרה אותם, יש הטוענים שזה לא השפיע ויש הטוענים שזה הזיק להם. כולנו מכירים אמנים שנפגעו כתוצאה משימוש בסמים (לדוגמה ג'ים מוריסון, אלביס פרסלי ועוד). סם הוא בהגדרה "משנה תודעה", יש מי שצריך לשנות תודעה בשביל ליצור, אבל זו בדיוק ההוכחה לכך שהוא מכור. כדאי לדעת ליצור ללא שינוי תודעה. יש גם לא מעט אמנים שהגיעו להישגים, גם בזכות סמים והודו לאחר מכן שהסמים גרמו להם הרבה יותר נזק מתועלת. התלות בסם יוצרת סכנה.

28. "אנחנו אנשים מבוגרים, בעלי משפחה, עבודה וחיים נורמטיביים – לא מדובר פה בצרכני סמים

קשים ותלתיים"....

ירידה בתפיסת המסוכנות יוצרת תחושת לגיטימציה להתנסות בקרב בני נוער, ובפועל הוכח במחקרים כי שיעורי השימוש עלו כתוצאה מירידת תחושת המסוכנות. מבוגר אמור להיות "דמות לחיקוי" בקרב בני נוער. מחקרים מראים כי הורים שמציבים גבולות ברורים ונותנים דוגמה אישית לילדיהם, התוצאה היא שהילדים צורכים פחות סמים. (<http://www.drugfree.org/join-together/commentary-leadership-education-and-a-new-approach-to-positive-youth-development>)

הבעיה אינה במי שמעשן בערב במרפסת ומיד אחר כך הולך לישון ולא "עולה על ההגה" ואינו בא באינטראקציה עם הסביבה. הבעיה היא במסרים המועברים לבני הנוער. קרוב ל-20% מהמאושפזים בכפרי שיקום וטיפול בגילאים 15-25, הגיעו לשם בשל תלות במריחואנה.

הידוענים שמתגאים בכך שהם מעשנים או עישנו, מעבירים בכך מסר מסוכן לבני הנוער לפיו לא נורא לעשן, אבל מריחואנה מסוכנת, במיוחד לבני נוער, ואסור לנהל שיח שיוצר לגיטימציה לשימוש במריחואנה.